

PYÖRÄLIITON TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUSOHJELMA

Hyväksytty Pyöräliiton hallituksen kokouksessa 16.11.2017.

JOHDANTO

Pyöräliitto on 2014 perustettu pyöräliikenteen edunvalvontajärjestö. Liitolla on neljä työntekijää (tilanne marraskuu 2017) ja paikallisjärjestöjä eri puolilla Suomea (marraskuu 2017: 11 kpl). Liiton ylin päättävä elin on kerran vuodessa kokoontuva liittokokous. Liittohallitus edustaa liiton jäsenjärjestöjä ja toimii toiminnanjohtajan esimiehenä. Toiminnanjohtaja toimii muun henkilökunnan esimiehenä. Liitto on jäsenjärjestöjen yhteistyöelin, joka pyrkii jalkauttamaan hyviä käytänteitä jäsenjärjestöihin.

Tässä tasa-arvo ja yhdenvertaisuusohjelmassa käsitellään niin työnantajaroolia, vapaaehtoistyön osuutta kuin tapahtumienkin yhdenvertaisuusjärjestelyjä. Pyöräliitto sitoutuu työntekijöitten, luottamushenkilöitten ja vapaaehtoisten yhdenvertaiseen kohteluun sekä yhdenvertaisuuden periaatteiden noudattamiseen niin sanallisessa kuin kuvallisessakin viestinnässä. Liitto vie yhdenvertaisuussuunnitelman jäsenjärjestöjen tietoon ja toivoo jäsenjärjestöjen sitoutuvan siihen. Järjestöt otetaan vahvasti mukaan 2019 tehtävään ohjelman seurantaan ja päivittämiseen. Esitetyt toimenpiteet tarkistetaan päivityksen yhteydessä. Vastuu toimenpiteitten toteuttamisesta on Pyöräliiton toiminnanjohtajalla.

Yhdenvertaisuussuunnitelma on tehty Sisäasiainministeriön ohjeita ja oppaita^{1 2} noudattaen ja hyödyntäen.

Käytetyt termit

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan ihmisten samanarvoisesti kohtelua riippumatta henkilökohtaisista ominaisuuksista, kuten sukupuoli, ikä, äidinkieli, seksuaalinen suuntautuminen, uskonto tai etninen tausta. Terminä yhdenvertaisuus sisältää myös tasa-arvon, jolla viitataan sukupuolten väliseen yhtäläiseen kohteluun.

Syrjintää on toiminta, jolla ihmisiä asetetaan eriarvoiseen asemaan em. ominaisuuksien perusteella. Esimerkiksi nöyryyttävät käskyt, seksuaalissävyytteinen puhe tai käytös, loukkaava nimittely, yhteisön ulkopuolelle sulkeminen, tai sanallinen tai fyysinen uhkailu ovat syrjintää.

Yhdenvertaisuuslain 6§³ mukaan syrjinnällä tarkoitetaan:

- 1) sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (välitön syrjintä)
- 2) sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (välillinen syrjintä)

¹ [Yhdenvertaisuussuunnittelun opas](#), Sisäasiainministeriö, 2010

² [Kop kop- Pääseekö sisään? Yhdenvertaisen järjestötoiminnan opas urheilu- ja nuorisojärjestöille](#) - Sisäasiainministeriön julkaisuja 28/2011.

³ [Yhdenvertaisuuslaki](#), Oikeusministeriö, 2014

3) henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri (häirintä)

4) ohjetta tai käskyä syrjiä.

Syrjintää ja epäasiallista kohtelua ei ole: työtä tai järjestötoimintaa ja työnjakoa koskevat asialliset päätökset ja ohjeet sekä työn, järjestön tai yhteisön ongelmien asiallinen käsittely; perustellun huomautuksen tai rangaistuksen antaminen tai henkilön ohjaaminen työkyvyn arviointiin sen jälkeen, kun hänen kanssaan on keskusteltu asiasta.

Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta suhteellista. Positiivisella erityiskohtelulla voidaan esimerkiksi lisätä aliedustettujen ryhmien osuutta työpaikalla ja luottamustehtävissä. Yhdenvertaisuuslain mukaan menettely, jonka tarkoituksena on tosiasiallinen yhdenvertaisuuden edistäminen tai syrjinnästä johtuvan haitan poistaminen, ei ole syrjintää.⁴

Oikeus mielipiteeseen ja vakaumukseen tarkoittaa että kullakin liiton toiminnassa on vapaus omaan mielipiteeseen ja vakaumukseen. Poikkeuksen tästä muodostavat rasistiset, seksistiset ja muuten syrjivät tai loukkaavat mielipiteet ja asenteet, joita ei saa tuoda julki liiton toiminnassa sanoin tai teoin.

Ohjelman laadinta ja päivittäminen

Ohjelman rungon on laatinut henkilökunta, jonka jälkeen liiton hallitus ja jäsenjärjestöt ovat sitä kommentoineet. Lopullisen hyväksynnän on tehnyt liiton hallitus. Ohjelma päivitetään vuonna 2019, jolloin tehdään myös kartoitus yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Jäsenjärjestöt, liiton työntekijät ja liittohallitus osallistetaan suunnitelman päivittämiseen.

ALUEELLINEN YHDENVERTAISUUS

Liiton toimialue on koko Suomi ja jäsenjärjestöjä on ympäri maata. Valtaosa jäsenistä ja suurimmat jäsenjärjestöt ovat keskittyneet Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin. Liiton toimisto on Helsingissä, työntekijät työskentelevät Helsingissä ja Tampereella. Verkostomainen työskentelytapa ja etätyökäytännöt mahdollistavat työntekijöitten sijaitsemisen eri puolilla maata.

Liiton tapahtumissa on käytäntönä, että matkakulut maksetaan yli 200 km päästä tuleville jäsenille. Tällä parannetaan alueellista yhdenvertaisuutta, kun tapahtumista pääosa sijoittuu Etelä-Suomeen.

Hallituksen normaalit kokoukset ja osa koulutuksista järjestetään internetissä, mikä tarjoaa kaikille tasapuoliset mahdollisuudet osallistua kotipaikasta riippumatta. Liitto tarjoaa aktiivisesti mahdollisuutta osallistua kokouksiin etäyhteydellä ja seurata seminaareja ja muita tapahtumia verkkoyhteyden avulla.

KIELELLINEN YHDENVERTAISUUS

Liiton toiminnan kielenä on suomi. Osa jäsenjärjestöistä on kaksikielisiä suomi-ruotsi, lisäksi toiminnassa on mukana äidinkieleltään muunkielisiä ihmisiä. Ruotsinkielistä sisältöä ja materiaaleja tarjotaan mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on, että tärkeimmät sisällöt ja materiaalit ovat saatavilla molemmilla kotimaisilla kielillä.

Vuosittaisessa VeloFinland-seminaarissa on järjestetty osuus englanniksi, mikä mahdollistaa englantia hallitsevien henkilöiden täysipainoisen osallistumisen. Tähän pyritään jatkossakin

⁴ [Yhdenvertaisuuslaki](#), Oikeusministeriö, 2014

Toimenpiteet: uudistettaville verkkosivuille tuodaan keskeisimmät sisällöt myös ruotsiksi.

KOULUTUKSELLINEN YHDENVERTAISUUS

Liiton toimintaan voi osallistua koulutustaustasta riippumatta. Rekrytoinnissa voidaan asettaa koulutustasoa koskevia vaatimuksia, mutta vapaaehtoistoimintaa ja luottamustehtäviä tämä ei koske.

MIELIPITEISIIN LIITTYVÄ YHDENVERTAISUUS

Jokaisella liiton toimintaan osallistuvalla henkilöllä on oikeus mielipiteisiinsä. Poikkeuksen muodostavat rasistiset, seksistiset tai muuten syrjivät mielipiteet, joita ei liiton toiminnan yhteydessä saa tuoda julki sanoin tai teoin.

SAAVUTETTAVUUS JA ESTEETTÖMYYS

Liiton toimitilat sijaitsevat hissittömässä rakennuksessa toisessa kerroksessa, eivätkä ole esteettömät. Henkilöille, joiden on mahdotonta vierailla liiton tiloissa, tarjotaan joustavasti mahdollisuuksia tavata työntekijöitä tai luottamushenkilöitä muissa tiloissa. Mikäli liiton toimiston siirto toisiin tiloihin tulee ajankohtaiseksi, huomioidaan esteettömyysnäkökulma nykyistä paremmin.

Liiton tapahtumien järjestämispaiikkojen valinnassa huomioidaan esteettömyys. Tilojen esteettömyydestä tai sen puutteesta kerrotaan tapahtuman kutsussa tai tiedoissa. Mikäli tiloissa on induktiosilmukka, huolehditaan että kaikki puhujat käyttävät mikrofonia.

Laajat etäosallistumismahdollisuudet vähentävät liikkumisen tarvetta ja madaltavat osallistumisen kynnystä myös liikuntarajoitteisille henkilöille.

Liitto pyrkii varmistamaan, että sen tuottama tieto on saatavilla aistirajoitteista huolimatta nettisivuilla ja muussa viestinnässä.

Toimenpiteet:

1. Pyritään muokkaamaan verkkosivut näkövammaisille soveltuvaan muotoon.
2. Tapahtumatilojen valinnassa esteettömyys otetaan yhdeksi valintaperusteeksi.

SEKSUAALINEN YHDENVERTAISUUS

Liiton toiminnassa, tapahtumissa ja viestinnässä ei hyväksytä minkäänlaista seksuaaliseen suuntaukseen liittyvää syrjintää. Toimintaan osallistuvia henkilöitä ei saa lähtökohtaisesti olettaa minkään tietyn suuntauksen edustajiksi, tai asettaa eriarvoiseen asemaan suuntautumisena vuoksi. Seksuaalinen suuntaus on jokaisen yksityisasia, eikä keneenkään saa kohdistaa painetta kumpaankaan suuntaan: peittelemään tai avoimesti julistamaan omaa suuntautumistaan.

SUKUPOLVIEN VÄLINEN YHDENVERTAISUUS

Jokaisella on iästä riippumatta mahdollisuus osallistua liiton toimintaan. Toimintaa ei suunnitella eikä markkinoida iän mukaan ulossulkeväksi, poikkeuksena mahdollinen juniori- tai senioritoiminta. Liitto on erityishuomioinut liikuntarajoitteiset ikäihmiset Pyörällä kaiken ikää -hankkeella, jossa vapaaehtoiset vievät ikäihmisiä ulkoilemaan ja asioimaan riksapyörän kyydissä. Lapset

huomioidaan erityisesti pyöräilykasvatushankkeessa. Lapset ovat tervetulleita mukaan liiton kokouksiin ja tapahtumiin vanhempiensa tai muun aikuisen seurassa.

Liitto ei myöskään peri jäsenjärjestöjensä alle 18-vuotiaista jäsenistä jäsenmaksua. Tämän on tarkoitus madaltaa lasten ja nuorten osallistumiskynnystä liiton toimintaan.

SUKUPUOLTEN VÄLINEN YHDENVERTAISUUS

Jokainen jäsen on yhtä arvokas ja hänen taitojaan, tietojaan ja aikaansa arvotetaan samalla mittaristolla. Tehtäviä ei jaeta sukupuoliroolien mukaisesti, vaan tasapuolisesti toimijoitten intressien, osaamisen ja aikaresurssien mukaan.

Liiton toiminnassa, tapahtumissa ja viestinnässä ei hyväksytä sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Positiivinen erityiskohtelu on mahdollista tilanteissa, joissa sukupuoli-jakauma on ilmeisen vinoutunut rakenteellisista tai historiallisista syistä.

Toimenpide:

1. Työryhmien ja muiden toimielinten henkilövalinnoissa huomioidaan sukupuolten mahdollisimman tasainen edustavuus.

TALOUDELLINEN YHDENVERTAISUUS

Liiton toimintaan kannustetaan mukaan ihmisiä riippumatta heidän taloudellisesta tilanteestaan. Jäsenmaksu pyritään pitämään maltillisena, jäsenten osallistumista erilaisiin tapahtumiin voidaan tukea subventoimalla osallistumismaksua ja/tai korvaamalla matka- ja/tai majoituskuluja. Osallistuminen liiton tapahtumiin on jäsenille aina edullisempaa kuin ei-jäsenille. Liiton tapahtumat pyritään järjestämään niin, ettei niihin osallistuminen jää taloudellisista syistä kiinni.

Liitto voi tukea vähävaraisten jäsenjärjestöjen toimintaa avustuksilla.

USKONTOON JA VAKAUMUKSEEN LIITTYVÄ YHDENVERTAISUUS

Liitto on uskonnollisesti sitoutumaton, sekulaari järjestö. Liitto ei pidä tiloissaan ja tapahtumisissaan esillä selkeästi mihinkään uskontokuntaan kytkeytyviä symboleja. Jokaisella liiton tiloissa vierailevalla ja tapahtumiin osallistuvalla henkilöllä on oikeus kantaa tällaisia merkkejä ja tuoda uskonnollinen kantansa näin esille. Jokaisella on myös oikeus pitää uskonnollinen vakaumuksensa omana tietonaan. Oikeus omaan uskuntoon tai vakaumukseen ei kuitenkaan oikeuta ketään syrjimään muita, esimerkiksi kieltäytymällä yhteistyöstä tietynlaisten ihmisten kanssa tai puhumalla halventavasti tietynlaisista ihmisistä.

Tarjottavat ruuat liiton tapahtumissa ovat lähtökohtaisesti kasvisruokia ja erityisruokavaliot otetaan huomioon.

YHDENVERTAISUUS PYÖRÄLIITON VIESTINNÄSSÄ

Pyöräliiton viestinnässä huomioidaan ihmisten monimuotoisuus, eikä mitään ihmisryhmiä esitetä kielteisessä valossa henkilökohtaisten ominaisuuksien, kuten sukupuoli, terveydentila tai äidinkieli, vuoksi. Ihmisiä ei aseteta ihmisiä eriarvoiseen asemaan henkilökohtaisten ominaisuuksien vuoksi, eikä vahvisteta stereotyyppisiä käsityksiä eri ihmisryhmistä.

Alueellinen tasa-arvo huomioidaan niin, että jäsenjärjestöillä on tasapuolinen mahdollisuus saada näkyvyyttä liiton viestinnässä. Kaikilla jäsenjärjestöillä on yhtäläinen oikeus saada liitolta viestintää, esimerkiksi jäsen- tai infokirjeitä.

Viestinnässä pyritään tuomaan esille monenlaisia ihmisiä eri puolilta Suomea. Tämä pätee myös liiton kuvalliseen viestintään.

Viestinnässä tuodaan esille se, että liiton toiminta ja tapahtumat ovat avoimia ja turvallisia tiloja monenlaisille ihmisille.

Toimenpiteet:

1. Liiton kuvapankin laajentaminen kuvastamaan paremmin ihmisten moninaisuutta ja alueellista moninaisuutta.
2. Käydään läpi Pyöräliiton tapahtumakutsut ja analysoidaan niitä yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Jos parannettavaa löytyy, luodaan rutiinit joilla jatkossa viestitään tapahtumien luonteesta paremmin.

YHDENVERTAISUUS TYÖYHTEISÖSSÄ

Liitto toimii työnantajana neljälle (tilanne marraskuu 2017) ihmiselle. Työsuhde-edut ja työkäytännöt ovat läpinäkyviä, ellei poikkeamalle ole laillista ja perusteltua syytä. Pehdyttämiseen ja koulutukseen pääsy sekä tehtävänimityksiin liittyvät käytännöt ovat läpinäkyviä ja hyvin perusteltuja. Kaikille työntekijöille selvitetään liiton henkilöstöpolitiikka ja kerrotaan kenen vastuulla henkilöstöasiat ovat.

Työtehtäviä ei jaeta sukupuolen, iän tai muun epäoleellisen ominaisuuden perusteella. Työyhteisössä ei sallita syrjintää, kiusaamista tai seksuaalista häirintää missään muodossa.

Rekrytointien yhteydessä pidetään huoli, ettei ilmoituksen julkaisukanavilla tai muotoiluilla estetä pätevän hakijan mahdollisuuksia hakea työpaikkaa. Ilmoituksissa kerrotaan liiton olevan yhdenvertaisuuteen sitoutunut työnantaja, joka toivoo hakemuksia erilaisilta ja eri taustaisilta ihmisiltä. Rekrytoinnissa voidaan käyttää positiivista erityiskohtelua tasavahvojen hakijoiden kohdalla. Tämä asia on kirjattuna järjestön virallisissa henkilöstöpoliittisissa asiakirjoissa.

Toimenpiteet:

1. Tulevien rekrytointien yhteydessä työpaikkailmoituksiin lisätään lauseke "Pyöräliitto haluaa edistää toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, joten toivomme hakemuksia eri-ikäisiltä ja -taustaisilta hakijoilta."
2. Rekrytoinnissa huomioidaan positiivisen erityiskohtelun mahdollisuus.

TOIMINTAMALLI SYRJINTÄTILANTEISSA

Syrjimättömyys on periaate, johon jokaisen työnantajan tulee sitoutua jo lain velvoittamana. Syrjimättömyyden periaate koskee myös järjestön jäseniä ja vapaaehtoisia. Näin ollen syrjintään - jo sen epäilyyn - puututaan kaikissa tilanteissa. Kaikki ilmoitukset ja epäilykset syrjinnästä otetaan aina vakavasti. Tärkeää on tilanteen ratkaiseminen välittömästi osapuolten kesken jokaista osapuolta kuunnellen.

Syrjintäepäilyssä ohjeistetaan työntekijöille, luottamushenkilöille ja vapaaehtoisille seuraava toimintamalli:

1. Ota asia esille syrjintään mahdollisesti syyllystyneen henkilön kanssa.
2. Jos asia ei ratkea, tai asian käsittely ei ole mahdollista, ilmoita asiasta syrjintäyhdyshenkilölle tai esimiehellesi. Jäsenjärjestössä ilmoita asiasta järjestön hallitukselle.
3. Jos askel 2 ei ole mahdollinen tai tilanne ei ratkea, voi asian viedä eteenpäin työpaikan esimiehen esimiehelle (liitossa hallituksen puheenjohtaja), luottamushenkilölle, työsuojeluvaltuutetulle tai työsuojeluviranomaiselle.

Toimenpide:

1. Kaikille toimijoille ohjeistetaan seuraava toimintamalli syrjinnän ehkäisemiseksi:

Pyöräliiton toiminnassa ei hyväksytä syrjivää puhetta tai toimintaa. Älä itse puhu halventavasti toisista ihmisryhmistä tai kerro karkeita juttuja. Älä kannusta mitakaan puhumaan näin tai lähde mukaan loukkaavaan toimintaan tai puheeseen.

Jos epäilet jonkun tulevan epäasiallisesti kohdelluksi, kysy häneltä onko kaikki hyvin. Älä tee tilanteesta isoa numeroa. Jos tilanne on syrjivä, voit puuttua siihen tilanteeseen sopivalla tavalla: esim. saattamalla häirityn henkilön turvallisesti pois tilanteesta, pyytämällä syrjivää henkilöä lopettamaan tai pyytämällä muita avuksi. Älä jätä epäasiallisesti kohdeltua henkilöä yksin.

Kerro tapahtuneesta Pyöräliiton syrjintäyhdyshenkilölle / esimiehellesi / järjestön hallitukselle / tapahtuman vastuuhenkilölle. Heidän vastuullaan on puuttua tilanteeseen ja toimia ennaltaehkäisevästi niin, ettei vastaavia tilanteita pääse syntyään.

SUUNNITELMAN SEURANTA JA PÄIVITTÄMINEN

Suunnitelman toteutumista seurataan jatkuvasti ja mahdollisiin epäkohtiin puututaan välittömästi. Laajempi ohjelman arviointi ja päivitys tehdään vuonna 2019.

